

A kreditelismerés elvei és gyakorlata az új ECTS kézikönyvben és az OKT ajánlásában

Dr. Varga Zsuzsa
OKT, SZTE

VI. ORSZÁGOS KREDITFÓRUM

BUDAPEST, 2010. ÁPRILIS 29.

Az OKT ajánlása a 2009-es ECTS kézikönyv, a hazai környezet és a tapasztalatok alapján

- [Az új ECTS kézikönyv](#)
- [Törvényi háttér](#)
- [Fogalmak magyarázata](#)
- [Az ismeretek összevetése](#)
- [A kreditelismerési folyamat jellemzői](#)
- [Az elismert tantárgy beszámítása](#)
- [Példák](#)

ECTS áttekintés

European Credit Transfer and Accumulation System

- ECTS pilot program 1989 (Erasmus), 1989-1998 (transzfer kredit); első Kézikönyv 1998-ban
- Nyilatkozatok, szándékok a transzfer és a kumulatív kreditrendszer fejlesztésére (Sorbonne ('98), Bologna ('99) és onnan két évente a miniszteri nyilatkozatok)
- 2004 ECTS alapjellemezők v. kulcsfogalmak (Key Features)
- Az ECTS megjelenik a tagországok törvényeiben és rendeleteiben
- ECTS kézikönyv magyarul is (2005)
- Alapjellemezők frissítése és új kézikönyv - 2009*

*Letölthető: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf

Az új ECTS kézikönyv

Az ECTS a kreditakkumuláció és elismerés hallgatócentrikus rendszere, a tanulási folyamat és a tanulási eredmények átláthatóvá tételén alapszik

A kredit alapja az a ráfordított átlagos munka, ami a kívánt tanulási eredmény eléréséhez szükséges.

Új hangsúlyok 2009:

- Tanulási eredmény (Learning Outcomes) pontosabb definíciója
- Formális tanuláson kívüli tanulmányi teljesítmények beszámításának kidolgozása - LLL
- Európai Képesítési Keretrendszer szintjellemzői
- Minőségbiztosítás

ECTS kulcsfogalmak a kreditelismeréshez

- **Tanulási eredmény:** azt írja le, ami a hallgatótól elvárható, hogy a sikeres tanulási folyamat végére ismerni, megérteni és alkalmazni tud. Ez a kimeneti szabályozás világosabb minden szereplőnek, hallgatónak és munkapiacnak egyaránt.
- **Munkaterhelés, ráfordított munka:** Az az idő, ami egy átlagos hallgatónak szükséges, hogy teljesítsen mindenféle tanulási aktivitást (előadás, gyakorlat, labor, önálló készülés, maga a vizsga, gyakorlólóhelyen eltöltött idő), ami ahhoz kell, hogy elérje a megkívánt tanulási eredményt.
- **Kreditelismerés** - az ajánlásban

Törvényi háttér 1.

Ftv. 58§(7)

- Egy adott ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit. A kredittel elismert tanulmányi teljesítményt – ha annak előfeltétele fennáll – bármelyik felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányok során el kell ismerni, függetlenül attól, hogy milyen felsőoktatási intézményben, milyen képzési szinten folytatott tanulmányok során szerezték azt. Az elismerés – tantárgyi program alapján – kizárólag a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetésével történik. El kell ismerni a kreditet, ha az összevetett ismeretek legalább hetvenöt százalékban megegyeznek. Az ismeretanyag összevetését a felsőoktatási intézmény e célra létrehozott bizottsága (a továbbiakban: kreditátviteli bizottság) végzi. A kreditátviteli bizottság a korábbi tanulmányokat és munkatapasztalatokat tanulmányi követelmény teljesítéseként elismerheti. A munkatapasztalat alapján beszámítható kreditek száma legfeljebb harminc lehet.

Törvényi háttér 2.

79/2006. (IV. 5.) KR

- (9) Nem kell teljesíteni a tantervben előírt követelményeket, ha a hallgató azokat korábban már elsajátította és ezt hitelt érdemlő módon igazolja. A munkatapasztalatok alapján teljesített követelmények elismeréséhez az intézménynek szóbeli, írásbeli vagy gyakorlati számonkérés formájában meg kell bizonyosodnia az ismeretek elsajátításáról.
- (10) A felsőoktatási törvény 58. §-ának (7) bekezdése alapján elismert tanulmányi teljesítmény kreditértéke megegyezik annak a tantervi követelménynek a kreditértékével, amelyet teljesítettnek minősítenek, a megszerzett érdemjegy azonban a tantárgyak elismerésekor nem módosítható.

Fogalmak magyarázata

1. Korábbi tanulmányi teljesítmény

(újabbban (ld. ECTS): elért tanulási eredmény)

A hallgató olyan tanulmányi teljesítménye, amelyet nem az aktuális képzési programjában vagy intézményében ért el. A tanulmányi teljesítmény származhat egy vagy több tantárgyból, amelyet a kérelmező akár más felsőoktatási intézményben vagy más – nem feltétlenül iskolarendszerű – képzésben (korábban) teljesített, illetve lehet képzésen kívüli munkatapasztalat is, továbbá egyéb úton-módon elsajátított ismeret, készség, kompetencia.

Fogalmak magyarázata

2. Elismerni kért tantárgy

A hallgató aktuális képzési programjában szereplő tantárgy*, amelynek teljesítését a korábbi tanulmányi teljesítmény (elért tanulási eredmény) alapján a hallgató el kívánja ismertetni. Elismerni kért tantárgy csak olyan tantárgy lehet, amelyet a hallgató még nem teljesített.

*Tantárgy – modul, programegység, követelmény. Kredit és leírás tartozik hozzá.

Lehet kötelező, kötelezően választható, szabadon választható

Fogalmak magyarázata

3. Kreditelismerés

Az a folyamat, amelyen keresztül az intézmény elismeri és igazolja, hogy az elért tanulási eredmények megfelelnek azoknak a követelményeknek, amelyet az elismerni kért tantárgy lefed, és ezt a tantárgyat teljesítettnek ismeri el. Ez az elismerés az intézmény megfelelő testületének (kreditátviteli bizottság) döntésén alapul.

Eredménye: Elismert tantárgy, kredittel és értékeléssel.

Az ismeretek összevetése

- Az ismeretek (elért tanulási eredmények) megfeleltetése egy sajátos érvényesítési (validálási) folyamat, legtöbbször egy összetett, nem teljesen szabatos összehasonlítás.

OKT ajánlás:

Többet jelentsen, mint a tematikák összehasonlítása

Bevezető példa az elismerésre

Hallgató mérnökinformatikus szakon elvégezte a Fizika 1. (2ó , 3 kredit) tárgyat. 150 fős előadás volt, végén kollokviummal.

Most Fizika szakon szeretné elismertetni a Kísérleti fizika 1 (2+2 óra, 5 kredit) helyett.

Tematikák teljesen egyeznek, de Fizika szakon van 2 órás számolási gyakorlat, kis csoportban, a számonkérés több zárthelyiből áll, az ajánlott irodalom egészen más.

Kérdés: Elegendő-e a tematikák összevetése alapján dönteni?

Az ismeretek összevetése finomabban

Tantárgyleírások (79/2006 KR 22. § (3))

- *b)* a kötelező és kötelezően választható tantárgyak, tantervi egységek (a továbbiakban együttesen: tantárgy) mindegyikére vonatkozóan:
 - *ba)* a tantárgy megnevezését, tanóra számát, kreditértékét, kódját, meghirdetési gyakoriságát,
 - *bb)* az oktatás nyelvét,
 - *bc)* az előtanulmányi kötelezettségeket,
 - *bg)* a tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célját,
 - *bh)* a rövid tantárgyprogramot, illetve a megszerzendő ismeretek, elsajátítandó alkalmazási (rész)kézségek és (rész)kompetenciák leírását,
 - *bi)* az évközi tanulmányi követelményeket,
 - *bj)* a megszerzett ismeretek, elsajátított (rész)kézségek és kompetenciák értékelését (félévközi jegy vagy vizsgajegy),
 - *bk)* az értékelés módszerét,
 - *bl)* az ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagokat,
 - *bm)* az ajánlott irodalmat;

Gyakorlat/elmélet aránya, kurzus létszáma, elévülési idő (mikor tanulta)

A kreditelismerési folyamat jellemzői

1. A kérelemhez csatolandó információ
2. Döntés részleges információk alapján
3. Szakmai kompetencia
4. Méltányos elismerés
5. Ellenpróba
6. Átláthatóság
7. Különbözet pótlása

A kreditelismerési folyamat jellemzői

1. A kérelemhez csatolandó információ

A kreditelismerést kérő hallgatónak a döntéshozókat az elért tanulási eredményről az összes lényeges információval el kell látni. (pl. kreditigazolás+tantárgyleírás). Az igazolások kiadása intézményi szolgáltatás.

2. Döntés részleges információk alapján

Az információk teljessége általában nem érhető el, ilyenkor ajánlott további eszközök, eljárások: hallgató dolgozatai, tanári értékelés, portfólió, önértékelés, hallgatóval interjú, stb.

3. Szakmai kompetencia

Az elért tanulási eredmények összevetése elsősorban szakmai feladat, ezért a kreditátviteli bizottságnak szükséges kikérni és figyelembe venni az elismerni kért tantárgy tárgyfelelősenek, és a képzési program vezetőjének (szakfelelős) véleményét. Az első szintű javaslattevő mindig szakmai legyen.

A kreditelismerési folyamat jellemzői*

4. Méltányos elismerés („fair recognition”)

Az előírt 75%-os arány úgy értelmezendő, hogy a lefedett ismeretek összevetésekor az elismeréshez nincs szükség teljes és pontos azonosságra. Azt érdemes megvizsgálni, hogy a tanulási folyamat során a hallgató mit tudhat és mit képes elvégezni és így az elért tanulási eredmény elismerhető-e?

5. Ellenpróba

Vajon az elismerni kért tantárgy és az elért tanulási eredmények által lefedett ismeretek közötti különbség van-e annyira lényeges, hogy megakadályozza az adott tantárgy elismerését?

6. Átláthatóság

Az elismerési folyamat legyen átlátható. A kreditátviteli bizottság által követett eljárás, az alkalmazott eszközök és szempontok legyenek nyilvánosak, a döntések anonim közzététele (precedens gyűjtemény) javasolt.

Egy minden tekintetben azonos kérelmet a bizottságnak azonos módon kell elbírálnia, a kérelmező személyétől függetlenül.

A kreditelismerési folyamat jellemzői

7. Különbözet pótlása

Amennyiben az elért tanulási eredmény valamelyik részletét nem találják kielégítőnek, vagy kellően igazoltnak, úgy a hallgató számára további feladat, vagy értékelési eljárásban való részvétel írható elő, amelynek sikeres teljesítésével a bizottság elismeri az elért tanulási eredményt.

Leginkább a nem-formális körülmények között, vagy munkatapasztalat révén elért tanulási eredmények beszámításánál alkalmazható.

Vö. 78/2006 KR : „A munkatapasztalatok alapján teljesített követelmények elismeréséhez az intézménynek szóbeli, írásbeli vagy gyakorlati számonkérés formájában meg kell bizonyosodnia az ismeretek elsajátításáról.”

Megjegyzések:

- Részkredit nem adható
- Oktató és hallgató közti megegyezés (pl. felmentés óralátogatás alól) nem a kreditelismerési folyamat része

Az elismert tantárgy beszámítása

Az elismert tantárgyat a megfelelő kreditértékkel teljesítettként kell elismerni, azaz

- beszámít a kumulált kreditbe
- intézményi eljárás szerint nyilván kell tartani
- általában nem számít bele az aktuális félévi átlagba

Figyelem:

- Beszámít az aktuális félévi tanulmányi teljesítménybe, ha a képzési időszak (félév) elején az intézmény és a hallgató előre rögzítette (pl. Erasmus LA, vagy közös képzés esete)

CTS ajánlás:

A kreditelismerés az anyaintézményben automatikus, ha a hallgató a learning agreement-ben foglaltakat maradéktalanul teljesítette.

Példák kreditelismerésre

- *Előfeltétel hiány esete*

Elismerni kért tantárgy: Biokémia (2 kredit), ennek előfeltétele
Bevezetés a kémiába

Teljesítése: Biokémia (3 kredit), de az előfeltételt nem teljesítette.

Döntés: Biokémia 2 kredittel elfogadva, az előfeltétel tárgy viszont teljesítendő.

Példák kreditelismerésre

- *Alacsonyabb képzési ciklusból származó tárgy esete*

Fizikus mesterszakon van Programozási ismeretek (5 kredit).
Hallgatónk Programtervező informatikus alapszakon végzett, tehát a kérelem elfogadható (túl is teljesíti a tárgy követelményeit)

- Általában azonban az alapszak tárgyai nem fogadhatók el a magasabb képzési ciklusban (mesterszakon).

Példák kreditelismerésre

- *Elévülés esete*

Hallgató korábban (2001-ig) már hallgató volt programtervező szakon. Teljesített egy Számítógépes hálózatok tárgyat Újra hallgató PTI alapszakon, kéri az Számítógépes hálózatok (neve ugyanaz maradt!) beszámítását.

Döntés: elutasítva, mivel korábbi tudása szakmailag teljesen elavult.

Példák kreditelismerésre

- *Másutt végzett azonos tárgy beszámítása*

Kémia alapszakos hallgatónk már 2-szer vette föl a „Szerves kémia” tárgyat, ezek után (intézményi engedéllyel), más intézményben fölveszi és sikerrel teljesíti.

Döntés: teljesítése elfogadva, és beszámítható a félévi átlagba is.

Példák kreditelismerésre

További jó példákat és problémás eseteket a délutáni szekcióban várunk!

Köszönöm a figyelmet!

Az OKT ajánlás összeállításában a legnagyobb részt vállalták:

- **Kodácsy Tamás**
- Jobbágy Ákos, Temesi József, Derényi András

